

El Museu Industrial del Ter

Carles García Hermosilla
Director

El 23 de juny de 2004, després d'anys de treball, es va inaugurar a Manlleu el Museu Industrial del Ter. El MIT ocupa la que havia estat una antiga filatura de cotó, Can Sanglas, situada al costat del riu Ter, just en el punt en què el canal industrial de Manlleu, datat del 1841 i origen de la industrialització de la vila, retorna les seves aigües al riu. El procés d'industrialització català té en l'aprofitament intensiu de l'energia hidràulica una de les seves principals característiques. L'aprofitament industrial que s'ha fet de les conques dels rius Llobregat i Ter té pocs paral·lels en la història de la industrialització, i ens ha llegat un ric patrimoni d'infraestructures hidràuliques (rescloses, bagans, canals, turbines...) fàbriques de riu i colònies industrials, que componen

un paisatge físic i humà característic al llarg de tota la conca del Ter Mitjà. Per altra banda, el riu en la seva dimensió natural és l'altra dimensió que es treballa des del MIT.

Al voltant del riu Ter el nostre museu vol construir un projecte amb una dimensió territorial, social i ambiental. El MIT vol ser una eina que participi en l'ordenació del territori tenint en compte aquestes dimensions i en col·laboració amb la resta d'institucions que hi treballen al llarg de tot el recorregut del Ter per la comarca d'Osona, el que anomenem el Ter mitjà.

Al MIT es pot visitar l'exposició permanent *La fàbrica de riu* que vol explicar les següents idees: l'aprofitament de l'energia hidràulica en una fàbrica de riu

mitjançant les turbines de Can Sanglas ja que encara avui una d'aquestes turbines és visitable i ha estat recuperada per la producció d'energia hidroelèctrica; les transformacions en les formes de treball al territori amb l'arribada de les fàbriques; el procés de mecanització de la filatura de cotó amb les principals màquines que hi intervenen, la carda, la metxera, la continua de filar, etc.; i el que representa una de les especificitats de Manlleu, el naixement de la mà del tèxtil d'una important indústria metal·lúrgica especialitzada en la fabricació de maquinària tèxtil representada per empreses com Can Serra, Fraguas del Ter o Bracons i Riera, aquesta darrera a Roda de Ter.

Però sempre expliquem que el Museu Industrial del Ter basa el seu projecte no exclusivament en allò que es mostra en el seu interior, sinó que com hem dit té una clara vocació territorial i social. El MIT és un museu obert al seu entorn. Només a la comarca d'Osona el riu Ter va possibilitar la instal·lació de trenta-tres fàbriques de riu i colònies industrials. Aquestes instal·lacions han marcat la vida de pobles com Montesquiú, Sant Quirze de Besora, Torelló, Masies de Voltregà, Sant Hipòlit de Voltregà, Manlleu o Roda de Ter. Una bona part de les dones i els homes d'aquests pobles ha passat la seva vida laboral en aquestes fàbriques, i la seva memòria representa un valor de futur que el MIT treballa per recuperar i posar en valor.

Parlem, doncs, d'un paisatge físic, compost per les infraestructures fabrils associades a la industrialització catalana del XIX i una herència ambiental, ja que el riu és una entitat viva que cal conèixer i aprendre a respectar. I paral·lelament a aquest paisatge físic disposem d'un paisatge humà molt marcat per una cultura industrial. Aquest és el conjunt que el Museu Industrial del Ter vol posar en valor, el

Autor: Valls. Manlleu.

Autor: Adrià Costa.

riu Ter en les seves dimensions naturals i culturals. Aquesta vocació social i territorial s'exerceix des de les diferents dimensions de la nostra actuació quotidiana. El MIT és un centre de recerca que va més enllà de la documentació de les seves col·leccions. Els treballs de recerca abasten els aspectes naturals dels sistemes fluvials i els aspectes relacionats amb el procés d'industrialització que va transformar la fisonomia cultural del territori. En aquest darrer sentit s'estan duent a terme des del MIT o en col·laboració amb altres investigadors diferents treballs de recerca. Entre ells un treball monogràfic de la quasi colònia industrial de Can Riba al terme de les Masies de Voltregà, una recerca sobre els moviments corals a la Conca del Ter relacionats amb la cultura industrial, o un treball iniciat en aquests moments sobre el treball femení al tèxtil a la Conca del Ter, aquest darrer en el marc de l'Inventari del Patrimoni Etnològic d'Osona. Tots aquests treballs fets posant un èmfasi especial en la dimensió cultural, en la perspectiva etnològica de l'anàlisi. El museu també aposta per dinamitzar turísticament el seu entorn, un territori amb poca tradició en aquest sentit, però convençut que els seus valors naturals i culturals poden ser una eina més per al seu desenvolupament de futur.

lupament de futur.

Finalment, el Museu Industrial del Ter ha nascut formant part de la Xarxa del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya i, en aquest conjunt, la seva funció és explicar el procés d'industrialització del Ter en el ram de la filatura de cotó amb l'aprofitament de l'energia hidràulica. Des de l'any 2005 el MIT forma part també de l'Observatori per a la recerca etnològica a Catalunya del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana i de la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona.